

STÍLFÜRÉS

Z, A DÍVÁNY KULTÚRBLOGJA

A szobrok története sokkal izgalmasabb, mint gondolná

ermiz 2016. július 7., csütörtök 16:29

 Ajánlom 92

10 éve létezik az a gyűjtőoldal, ami segít eligazodni a Magyarországon fellelhető szobrok adatbázisában. Nem az állam fejlesztette, nem is egy alapítvány, hanem egy lelkes érdeklődő, Pál Tamás. Persze csatlakoztak hozzá páran, és az egykor Szoborlap néven futó oldal mára **Köztérkép néven** őrzi a szobrok izgalmas történetét. Az alapítóval, Pál Tamással beszélgettünk arról, kiket érdekelnek egyáltalán a minket körülvevő műtárgyak, és kik azok akik feltöltötték a mára 24765 darabosra duzzadt gyűjteményt.

Miért kezd el valaki vagy valakik köztéri szobrokkal foglalkozni?

Erre nem tudok rövid és tömör választ adni Ha körbenézek, mindenkit más hozott ide. Vannak olyan tagjaink, akik munkahelyi/szakmai érdeklődésből kerestek adatokat, és így akadtak ránk. Vannak, akik egyszerűen csak meg akarták tudni, hogy mi az a furcsa nonfiguratív alakzat azon a téren. Sok a lokálpatrióta, és egyes alkotók rajongói/leszármazottai is jönnek, akik egy-egy infó hozzáadása után itt maradnak. Megtetszik nekik az, amit csinálunk, hobbit találnak a kutatásban, örömet a találás sikerében és itt ragadnak. Vagyis változatos a csapat, nagyon különbözőek az eszmék, de a lényeg, hogy valamilyen okból mindannyian fontosnak tartjuk, hogy kevesebb vagy több, vagy minden köztéri alkotást digitalizáljunk, megőrizzünk az utókornak, és nem utolsósorban népszerűbbé és megismerhetővé tegyük a jelenkornak.

Honnan jött az ötlet?

Kisebb magánválságban voltam 2006 tavaszán, kerestem magamat, meg a benti dolgok kiöntésének lehetőségét. Akkoriban verseket írtam, vonzódtam a szobrokhoz, fotóztam őket fekete-fehérben és weblapokat készítettem hobiból. Nagyjából álmomban jelent meg az, hogy csinálók egy oldalt, amin lesz térkép, meg keresés, és a szobrok néhány adata mellé szép képeket pakolok, meg egy hangulatban odaillő verset. Akkor egyszemélyes volt, blogszerű. Nagyjából egy év múlva kezdtek el jövégetni az érdeklődők, és a lapot sok átalakítással megnyitottam a közös munka előtt. Ez a transzparenciát, közösséget támogató fejlesztés/fejlődés azóta is tart. A versek már rég eltűntek, de a szubjektív, sajátvéleményes bemutatás igénye maradt, tehát nem lettünk teljesen lexikon, még ha úgy is kezelnek minket többnyire.

Mennyi munkaórát fektettetek bele?

Ez is nagyon változó. A kemény mag számos hétvégéjét effektíve szobortúrává alakítja, közeli vagy épp távoli városokat jár be napokon keresztül azzal a szándékkal, hogy lefotózza, majd kikutassa annak alkotásait. A fotózás mellett ott helyben bekopogtatnak a környékeliekhez, kérdeznek, sokszor visszatelefonálnak, leveleznek, könyveket vesznek, hogy teljes történeteket tudjanak a szobrok és más alkotások köré tenni. Ebből már látható, igazi hobbi ez sokaknak, amolyan folyamatos elfoglaltság. Vannak kevésbé aktív tagjaink, akik csak egy-két órát töltenek itt, de néha egy-egy teljes műlapot elkészítenek és bemutatják a valahol talált, kedves kis művet. Sok-sok tagunk pedig egyszerűen csak követ, keres, kedvencel, néha kommentel, de leginkább szoborrajongóként használja a lapot.

Tehát erre sincs egyértelmű válasz, de kimondhatjuk, hogy vannak, akik egy nap akár egy normál munkaidőt beletesznek a lap bővítésébe, szerkesztésébe. Kiemelkednek ezek közül a lap szerkesztői, akik a tagok beküldéseinek publikálását és a számtalan típusú javító/bővítő hozzáadást ellenőrzik, segítik kommentek, levelek, vagy akár személyes találkozók formájában.

Hogyan lehet ezt nonprofit alapon csinálni, támogatók nélkül?

Lelkesedésből és hitből. Néha fellángolt a múltban, hogy alakuljunk egyesületté, csináljuk „komolyabban”, de akárhányszor kezdtem bele, mindig megijedtem attól, amit máshol látok. Tudom, hogy nagyon önkényes ez, hogy elzárom az utunkat a hivatalos pályázatoktól, de biztos vagyok benne, hogy függetlenségünket áldoznánk fel és működésünket tennénk kockára, ha csak egy kis havi összegtől is, de függene akármí az oldalon. Tehát itt mindenki maga áldoz erre az egészre. A tagjaink megveszik a fényképezőgépet, a buszjegyet, az alkotók monográfiáit, vagy épp az olvasójegyet. Mindig pont annyit tesznek bele, amennyire szeretik ezt csinálni. Kell persze egy jó adag fanatizmus ahhoz, hogy a mindig jelen lévő emberi félreértéseken és nehézségeken keresztül is csinálják, de ez egy hobbi, egy játszótér akkor is, ha már relatíve szabályozott keretek között óriási értéket gyűjtöttünk össze. Néha szervezek adománygyűjtést, amikor magánemberektől kalapozunk a szerverköltsegeinkre, de ezek csak ritka próbálkozások, nem szeretném összekötni a lapot semmiféle anyagi függéssel, amíg finanszírozni tudom. Ez picit eltér a tagok önfinanszírozási gondolkodásától, de szerintem az a normális, hogy ők lelkesednek, az üzemeltető pedig üzemeltet.

Mi a foglalkozásotok?

Változatos, de a többségnek nincs művészeti végzettsége. Vannak köztünk történészek, tanárok, műkritikusok, programozók, újságírók, könyvtárosok, könyvelők, statisztikusok, és még sorolhatnám. Az tény, hogy a tagság túlnyomó része nyugdíjas, a megadott születési évek alapján a lap átlagéletkora 65, aki fel is töltött már, azoké pedig 52. Ebből látható, hogy mikor jut el az ember oda, hogy körülnéz, hogy ideje van észrevenni környezetét és igénye támad arra, hogy ezt a kortársaknak és az utókornak átadja.

Mennyire érdeklik az embereket a szobrok?

Napi 1000 embert érdekelnek a szobrok, ha a statisztikáinkat nézzük. 5 éve nincs növekedés a látogatottságunkban. Azt gondolom, hogy csak az aktuális botrányok okoznak néha hirtelen érdeklődés-növekményt, de az emberek továbbra sem igazán tudják, mik azok a fémből vagy kőből készült valamik, amik körülveszik őket. Ezen mélyebb változást érzésem szerint a közelmúlt zsáner-szobor dömpingje sem változtatott, mert azon túl, hogy fényesre simogatjuk a kiálló részeket, szelfit készítünk a padon ülő látszólagos hírességgel, sokszor ezután sem tudjuk, kit ábrázol, milyen stílusú, anyagú és főleg, hogy ki az alkotója az adott műnek. Ezen segítenek a kis táblácskák persze, de nem ez a lényeg: a szobrok iránt úgy összességében, illetve a mélyebb és lelket megérintő művészet iránti érdeklődést láthatólag nem növeli. Kérdés persze, hogy milyen köztéri művészetre van „szüksége” az embereknek, mit akarnak látni maguk körül. Azt gondolom, hogy ezen a területen nagy átalakulások vannak, a fiatal alkotók sok energiát tesznek bele az elavult dogmák megváltoztatásába, de az utcára végső soron többnyire csak az aktuális politikai/hatalmi irányzat termékei kerülnek ki; ritka az ettől elszakadni képes, értékes mű.

Miért változtattatok nevet?

A szoborlap.hu szűknek bizonyult, mert már mindenféle köztéri alkotást és kevésbé művészeti, de emlékirző művet is bemutatunk a kezdetektől. Ez a szójáték 2012. októberében vált a nevünké egy teljes weblap-újraírás keretében. Az új név úgy gondoltam, hogy ügyesebben fejezi ki azt, amit csinálunk. Mára talán a tagok nagy része is elfogadta, magáévá tette ezt, és egyre inkább köztérképesnek tartja magát legbelül.

Miért érzitek fontosnak ezt az egészet?

Ahogy a fentiekből is látható szerintem, a motiváció alapja az, hogy megmutassuk, mennyi érték vesz bennünket körül. Persze itt is mindenkinek picit más az indíttatása, így én is csak egyfajta szintézist fogalmazhatok csak meg. Azt gondolom, hogy az alkotások végső soron „védtelenek”, és az adott kor aktuális hangulata alapján kerülnek ki a köztérre és le onnan. Van köztük kiemelkedően értékes, középszerű és alacsony művészi értékű is, de mégsem ettől, hanem talán a körülöttük lakók által válnak egyesek igazán értékesse. A rendszerváltás során sok-sok mű került raktárakba, tűnt el örökre a privatizációs centrifugában épületek falairól, udvarairól. Ezek a művek azok leginkább, amik azért kiáltanak, hogy kikutassuk, bemutassuk és megmentjük őket, legalább archív fotókon és történetük felgöngyölítésén keresztül. Ott van persze a pillanatnyi állapotok részletes felmérése, ami egyfajta turisztikai és általános ismeretterjesztő célt is szolgálhat, de úgy vélem ez csak a kapu, a bejárat, amin keresztül ránk lelnek – érdemes ennél beljebb merészkedni. Persze 30-50 év múlva ezeknek a most biztonságban lévő alkotásokról készült műlapoknak is nagy értéke lesz, ha időközben esetleg újabb viharok rendezik át a köztereket.

Mi a tapasztalat, mennyire ismerik az ott élők az őket körülvevő szobrokat?

Nem jók a tapasztalatok és nem is nagyon érzem, hogy ebben nagyobb változást tudtunk elérni. Azt gondolom, hogy a szerepünk a bemutatás, a megőrzés, a katalogizálás, de kell egy erős másik oldal is, ami a befogadót „neveli” ki. A művészetre fogékonyság egy adott ország kulturális berendezkedésén múlik elsősorban. Fontos a fogékonyság felkeltése már kisgyermekkortól. De épp ugyanilyen fontos a nyitáshoz az ideológiáktól mentes, művészeket támogató keret, ami folyamatosan termeli magából a néha picit nehezebben befogadható köztéri objektumokat, amiken keresztül a közember is edződhet, amiken gondolkodhat, miközben az utcán elhalad mellette.

Mi volt a legnagyobb meglepetés a fennállásotok óta?

Nem igazán tudok illet mondani. Mindenkinek megvan a maga érdekes sztorija, hogy a kitartó kutatás eredménytelensége után hogyan jelent meg több év múlva „magától” a megfejtés egy szobor alkotójára, vagy egész történetére. A lap életében a legnagyobb meglepetés azt gondolom az, hogy ennyi lelkes ember képes ilyen kitartóan teljesen önkéntes alapon, mindenféle politikai ideológiát csendben túlélve és kizárva működtetni egy weboldalt mindenféle függés és segítség nélkül. Számomra ez a legnagyobb meglepetés, amit minden nap megélek, és energiát ad ahhoz, hogy csináljam.

A Köztérkép.hu története

A Köztérkép 2006-ban indult el, akkor még Szoborlapként, Pál Tamás készítette el. Több ráncfelvarráson is átesett, 2010-ben létrejött mobilra optimalizált verziója is. Ugyanebben az évben az Év honlapja díjat nyerték el Személyes oldal kategóriában, 2014-ben pedig Simplicissimus Hőse díjat vehetett át az alapító. Idén pedig már elkészült a **Szoborkereső app** is, hogy megkönnyítse a tudásra szomjazó kíváncsiak életét.

<http://divany.hu/stilfuresz/2016/07/07/kozterkep/>